

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

Školní družina z pohledu žáků

Bakalářská práce

Studijní program: B7505 – Vychovatelství
Studijní obor: 7505R004 – Pedagogika volného času
Autor práce: **Lucie Timová**
Vedoucí práce: doc. PaedDr. Petr Urbánek, Ph.D.

TECHNICAL UNIVERSITY OF LIBEREC
Faculty of Science, Humanities
and Education

School club from the scholars perspective

Bachelor thesis

Study programme: B7505 – Education in Leisure Time
Study branch: 7505R004 – Education in Leisure Time
Author: **Lucie Timová**
Supervisor: doc. PaedDr. Petr Urbánek, Ph.D.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie Timová**
Osobní číslo: **P14000305**
Studijní program: **B7505 Vychovatelství**
Studijní obor: **Pedagogika volného času**
Název tématu: **Školní družina z pohledu žáků**
Zadávající katedra: **Katedra pedagogiky a psychologie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:
Hodnocení školní družiny ve vybraných základních školách Libereckého kraje z pozice dětí

Metody:
Dotazování

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

HÁJEK, B., HOFBAUER, B., a PÁVKOVÁ, J., 2011. Pedagogické ovlivňování volného času. 2. aktual. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0030-7.

HÁJEK, B., PÁVKOVÁ, J., a kol., 2011. Školní družina. 3. aktual. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-900-2.

HOLEYŠOVSKÁ, A., 2009. Zájmová činnost ve školní družině. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-586-8.

Vedoucí bakalářské práce:

doc. PaedDr. Petr Urbánek, Ph.D.

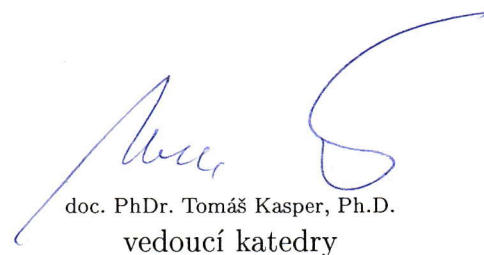
Katedra pedagogiky a psychologie

Datum zadání bakalářské práce: **16. června 2016**

Termín odevzdání bakalářské práce: **25. května 2017**

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

doc. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 30. června 2016

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Poděkování

doc. PaedDr. Dr. Petru Urbánkovi za vedení a pomocnou ruku při psaní práce.

Svoji rodině za podporu a motivaci.

Všem dětem, které se podílely na průzkumném šetření.

Anotace

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit, jak vnímají děti školní družinu, kterou navštěvují. Bakalářská práce se skládá ze dvou částí. První část se nazývá Teorie volného času a školní družiny a popisuje informace týkající se tématu práce. Zabývá se významem pojmu volný čas, výchovou mimo vyučování, školní družinou, její historií, funkcí, organizací školní družiny a činnostmi ve školní družině. Tato část se také zabývá mladším školním věkem a osobností pedagoga volného času. Druhou částí je samotné průzkumné šetření, kde se zabývám průzkumem pomocí dotazníku, který je zaměřen na hodnocení školní družiny z pohledu dětí ve dvou školních družinách, přičemž jedna se nachází ve městě a druhá na vesnici.

Klíčová slova: školní družina, volný čas, zájmové vzdělávání

Annotation

The main aim of the bachelor thesis is to find out how children see the school clubb they are attending. The bachelor thesis consists of two parts. The first part is called Theory of Leisure and School Club and describes information on the topic of work. It deals with the importance of leisure time, school hours, after-school care and its history, functions, organizing childcare after school attendance, and childcare after school attendance. This part also follows the younger school age and the personality of the leisure teacher. The second part is the survey itself, where I deal with a questionnaire survey that focuses on childcare after school attendance from the point of view of children in childcare after school attendance, where the first is located in the city and the other is in the village.

Key words: school club, leisure time, special interest education

Obsah

Úvod.....	9
Teorie volného času a školní družiny.....	11
1 Volný čas.....	11
1.1 Co je volný čas	11
1.2 Funkce volného času	12
2 Výchova mimo vyučování.....	14
2.1 Funkce výchovy mimo vyučování.....	14
2.2 Zásady a požadavky výchovy mimo vyučování.....	16
3 Školní družina.....	18
3.1 Historie školní družiny	18
3.2 Činnost školní družiny.....	19
3.3 Organizace školní družiny	20
3.4 Činnosti, které probíhají ve školní družině.....	21
3.5 Materiální vybavení školní družiny.....	22
4 Mladší školní věk	24
4.1 Základní charakteristika dítěte mladšího školního věku	24
4.2 Vývoj základních schopností a dovedností	24
4.3 Kognitivní vývoj.....	25
4.4 Emoční vývoj	25
4.5 Sociální vývoj.....	26
5 Osobnost pedagoga volného času.....	27
Průzkumná část.....	28
6 Průzkumné šetření	28
6.1 Cíl průzkumného šetření.....	28
6.2 Výzkumná metoda – dotazování	29
6.3 Charakteristiky školních družin vybraných k průzkumu.....	30
6.4 Průběh výzkumu.....	31
6.5 Vyhodnocení dotazníků.....	32
6.6 Výsledky průzkumu.....	51
Diskuze.....	52
Závěr.....	54
Seznam použitých zdrojů	55
Seznam příloh.....	56

Seznam tabulek

Tabulka 1: Z jakého důvodu chodíš do školní družiny? ŠD Komenského.....	33
Tabulka 2: Z jakého důvodu chodíš do školní družiny? ŠD Kunratická.....	34
Tabulka 3: Jak moc se do školní družiny těšíš? ŠD Komenského	35
Tabulka 4: Jak moc se do školní družiny těšíš? ŠD Kunratická.....	35
Tabulka 5: Jak se ve školní družině cítíš? ŠD Komenského	36
Tabulka 6: Jak se ve školní družině cítíš? ŠD Kunratická	36
Tabulka 7: Jak často vyprávíš o školní družině doma? ŠD Komenského	37
Tabulka 8: Jak často vyprávíš o školní družině doma? ŠD Kunratická	37
Tabulka 9: Máš ve školní družině hodně kamarádů? ŠD Komenského	38
Tabulka 10: Máš ve školní družině hodně kamarádů? ŠD Kunratická	39
Tabulka 11: Líbí se ti, jak to ve školní družině vypadá? ŠD Komenského.....	40
Tabulka 12: Líbí se ti, jak to ve školní družině vypadá? ŠD Kunratická	40
Tabulka 13: Změnil/a bys něco v této školní družině? ŠD Komenského.....	41
Tabulka 14: Změnil/a bys něco v této školní družině? ŠD Kunratická	42
Tabulka 15: Chybí ti ve školní družině nějaké pomůcky nebo vybavení? ŠD Komenského.....	42
Tabulka 16: Chybí ti ve školní družině nějaké pomůcky nebo vybavení? ŠD Kunratická	43
Tabulka 17: Jací jsou ve vaší školní družině vychovatelé? Máš je rád/a? ŠD Komenského	43
Tabulka 18: Jací jsou ve vaší školní družině vychovatelé? Máš je rád/a? ŠD Kunratická.....	44
Tabulka 19: Volně napiš, co ve školní družině děláš nejraději, jaké aktivity tě baví nejvíce? ŠD Komenského.....	45
Tabulka 20: Volně napiš, co ve školní družině děláš nejraději, jaké aktivity tě baví nejvíce? ŠD Kunratická	45
Tabulka 21: Můžete si své aktivity volit samy, nebo vám se určuje paní vychovatelka/pan vychovatel? ŠD Komenského.....	46
Tabulka 22: Můžete si své aktivity volit samy, nebo vám se určuje paní vychovatelka/pan vychovatel? ŠD Kunratická	47
Tabulka 23: Napiš, jaké aktivity děláte ve školní družině nejčastěji. ŠD Komenského	47
Tabulka 24: Napiš, jaké aktivity děláte ve školní družině nejčastěji. ŠD Kunratická.....	48
Tabulka 25: Učíš se ve školní družině novým věcem? ŠD Komenského	48
Tabulka 26: Učíš se ve školní družině novým věcem? ŠD Kunratická.....	49
Tabulka 27: Jsi spokojený/á s výběrem činností ve školní družině? ŠD Komenského.....	50
Tabulka 28: Jsi spokojený/á s výběrem činností ve školní družině? ŠD Kunratická	50

Úvod

K tématu bakalářské práce mě inspirovala souvislá praxe ve školní družině již na střední škole. Během této praxe jsem zjistila, že ve školní družině, kde jsem praxi vykonávala, mimo naše působení děti neměly téměř žádnou vedenou činnost, ale chodily si do družiny prakticky jen hrát. To vedlo k mému zamyšlení nad tím, proč daná školní družina nedodržuje funkce, které by dodržovat měla a jestli je tomu tak i v jiných školních družinách. Začala jsem se tedy blíže věnovat funkcím školní družiny.

Když jsem začala studovat na Technické univerzitě pedagogiku volného času, začala mě více zajímat otázka toho, jak děti tráví svůj volný čas po skončení vyučování. Dle mého názoru totiž není vhodný neorganizovaný pobyt dětí venku nebo jinde bez dohledu pedagogických pracovníků. Většina rodičů je totiž v době, kdy skončí výuka, ještě v práci, tudíž nemohou dohlížet na své děti sami. V dřívějších dobách se o děti starali například prarodiče, jenže to už v dnešní době není úplně možné, protože většina prarodičů také ještě chodí do práce.

Pro děti mladšího školního věku je dle mého názoru vhodný pobyt ve školní družině, kde nad nimi má dohled pedagogický dozor a tráví čas smysluplně. Většina dětí totiž podle mě ani neví, jak by správně měly volný čas po vyučování trávit, tudíž se jen tak potulují venku, kde se mohou setkat s různými negativními vlivy, nebo si krátí čas u televize či počítače, což také není zcela vhodné.

Začalo mě tedy zajímat, jak samy děti vnímají svůj pobyt ve školní družině. Jak se jim líbí prostředí školní družiny, vychovatelé, aktivity, které vykonávají a jak svoji družinu hodnotí ze svého pohledu. Hlavně na tyto otázky jsem se snažila najít odpovědi ve své práci.

Bakalářská práce se skládá ze dvou částí, první část se nazývá teorie volného času a školní družiny a druhá část je průzkumné řešení. Teorie volného času a školní družiny má objasnit pojmy jako je volný čas, výchova mimo vyučování a hlavně nám přiblížit celkovou koncepci školní družiny. Pro samotný průzkum je také důležité znát vývojové charakteristiky dětí v předškolním věku, proto je tomu v této práci věnovaná celá kapitola.

Průzkumné šetření obsahuje samotný průzkum, který jsem prováděla ve dvou školních družinách. Zajímalo mě, jestli se nějak liší školní družiny na vesnici a ve městě. Vybrala jsem si proto záměrně dvě odlišné družiny právě z těchto dvou prostředí. V mém průzkumu se snažím pomocí dotazníků zjistit, jak děti hodnotí jejich školní družinu.

Cílem bakalářské práce je zjistit, jaký pohled mají na školní družinu děti, které ji navštěvují. Chci ve své práci zjistit, jestli školní družina dle názoru dětí plní funkce, které by plnit měla. Zajímá mě, jak se děti ve školní družině cítí, jak se jim líbí prostředí školní družiny, jaké činnosti ve školní družině dělají nejčastěji a jaké činnosti děti nejvíc baví, nebo i to, jestli dětem ve školní družině něco chybí, nebo by v ní něco změnily. Zajímá mě také, jestli se od sebe nějakým způsobem liší školní družiny ve městě a na vesnici, proto jsem si záměrně pro svůj výzkum vybrala dvě školní družiny, které se nacházejí v těchto prostředích.

Teorie volného času a školní družiny

1 Volný čas

1.1 Co je volný čas

Volný čas je možno chápat jako opak doby nutné práce a povinností a doby nutné k reprodukci sil (Průcha, Walterová, Mareš, 2013 str. 341). „*Je to doba, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi a přináší nám pocit uspokojení a uvolnění.*“ (Pávková, Hájek, Hofbauer, 2008 str. 13). Volný čas většinou zahrnuje odpočinek, rekreaci, zábavu, zájmové činnosti nebo zájmové vzdělávání. Z hlediska dětí do volného času nepatří vyučování, příprava na vyučování, sebeobsluha, péče o zevnějšek a osobní věci a domácí práce.

Volný čas je možno chápat jako opak nutné práce a povinností, dobu, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi, přináší nám pocit uspokojení a uvolnění (Pávková, 2008, s. 13).

Děti mohou trávit volný čas doma, ve škole, v různých společenských organizacích a institucích i venku. Při zájmových činnostech mohou děti získávat nové vědomosti, schopnosti a dovednosti.

Volný čas je doba, kdy nemáme již žádné povinnosti a můžeme si dělat prakticky to, co chceme a co nás baví. Každý by měl mít svobodnou vůli v tom, jak chce svůj volný čas trávit. Ovšem děti v předškolním věku ještě neumí řádně využít svůj volný čas, proto jsou pro ně vhodná zařízení s pedagogickým dohledem.

Volný čas je prostorem pro rozvoj jedince. Za účastníky pokládáme jak děti, mladé lidi, tak také dospělé organizátory a další, kteří mezi dětmi nebo mladými lidmi působí jako dobrovolní, externí nebo profesionální pracovníci (Hofbauer, 2004, s. 33).

Ve významu pojmu volný čas se autoři, které jsem se ve své práci rozhodla citovat, shodují. Z jejich definic vyplývá, že volný čas je doba po skončení vyučování či práce, kterou by měl každý trávit tak, jak sám chce. Ve volném čase bychom měli dělat takové činnosti, které nás baví, uspokojují, dělají nám radost a poskytují pocit uvolnění.

1.2 Funkce volného času

Jakou funkci má volný čas vlastně plnit? Volný čas má funkce, které pomáhají s formováním a utvářením osobnosti dítěte i dospělého. Tyto funkce jsou vymezovány podle uspokojování potřeb člověka. Většina autorů se shoduje na tom, že hlavními funkcemi volného času jsou odpočinek, zábava a rozvoj osobnosti.

Funkce a možnosti volného času vymezil Opaschowski (1977)

Volný čas jako rekreace – zotavení fyzické, duševní, aktivní

Volný čas jako kompenzace – vyrovnaní toho, co se v ostatním životě nedostává či nedaří v oblasti vzdělání, profese, vědy,...

Volný čas jako katarze – osvobození a odreagování od potlačených emocí a napětí

Volný čas jako ventil – ventil k uvolnění přebytečné energie pomocí sportu, práce, umění...

Volný čas jako konzum – prostředek k využívání věcí a produktů, průmysl volného času, manipulace

Volný čas jako kontrast – protiklad vůči práci, fyzická x duševní, sociální kontakty x samota

Volný čas jako doba podobná práci - workoholismus x „ostření pily“

Domnívám se, že hlavními funkcemi volného času jsou odpočinek, zábava a rozvoj osobnosti. Každý tráví svůj volný čas podle toho, jaké má momentálně potřeby a přání. Dozvěděli jsme se, že volný čas neslouží jen k zábavě a potěšení, ale pomáhá nám zbavit se například stresu, smutku nebo přepracování.

Opaschowski dále uvádí nezbytné prvky volného času.

Časová variabilita – člověk může pružně reagovat na situaci a podle toho vybírat aktivitu, která je pro něj v této situaci vhodná

Dobrovolnost – intenzita, pravidelnost a kontinuita činností je závislá na vlastnostech, sklonech a zájmech

Bez nátlaku – jedná se o otevřenou možnost jednat, bez donucení a nucení k výkonu

Možnost volby – podle vlastní vůle z různých nabídek

Rozhodovací schopnost – možnost sám určovat a revidovat svá rozhodnutí

Vlastní iniciativa – vycházející z vlastních potřeb a schopností

Aktivity ve volném čase by měly být dobrovolné. Člověk nebo dítě by neměli být k ničemu nuceni, měli by mít možnost vybrat si, jakou aktivitu chtějí dělat a jestli se vůbec aktivit chtějí zúčastnit. S dobrovolností nám pomáhá motivace. Když pedagog zvolí vhodnou motivaci, činnosti se zúčastní i děti, které zprvu nechtěly. Je také možné aktivitu pozměnit a přiblížit tomu, jakou by ji chtěly děti. Jestliže dá pedagog dětem prostor pro vyjádření k činnostem a jejich nápadům, děti to ocení a bude je to o to více bavit.

2 Výchova mimo vyučování

Výchova mimo vyučování probíhá mimo povinné vyučování, mimo bezprostřední vliv rodiny, uskutečňuje se ve volném čase a je institucionálně zajištěná. Výchova mimo vyučování plní funkci výchovnou, vzdělávací a sociální. Napomáhá prevenci před špatnými formami chování, jako je agresivita, záškoláctví, drogová závislost gamblerství nebo oblast sexu (Pávková a kolektiv, 2008). Výchova mimo vyučování výrazně přispívá k prevenci společensky nevhodných a škodlivých forem chování (Hofbauer, 2004, s. 16).

Podstatou výchovy mimo vyučování je utváření, rozvíjení a kultivování schopností, dovedností, motivace a kompetencí pro hodnotné využívání volného času. Výchova mimo vyučování může probíhat ve školní družině, školním klubu, středisku pro volný čas dětí a mládeže, domově mládeže, dětském domově, základní umělecké škole, nebo v jazykové škole.

Výchova mimo vyučování dává prostor pro uspokojování a kultivaci potřeb (potřeba seberealizace, sociálních vztahů), uspokojování, usměrňování, rozšiřování a prohlubování zájmů a pro objevování a rozvíjení specifických schopností. Utváří se také pomocí ní vztah k celoživotnímu vzdělávání jako přirozené součásti lidského života.

Obsahem výchovy mimo vyučování jsou odpočinkové činnosti, rekreační činnosti, zájmové činnosti, sebeobslužné činnosti, veřejně prospěšné činnosti nebo příprava na vyučování.

2.1 Funkce výchovy mimo vyučování

Funkce výchovně vzdělávací – považuje se za prioritní. Spočívá v záměrném a cílevědomém formování osobnosti vychovávaných jedinců, dosahování reálných cílů pomocí promyšlených pedagogických prostředků. Prostřednictvím zajímavých činností můžeme děti motivovat ke správnému využívání volného času, k získávání nových vědomostí a dovedností a k uvědomění si významu celoživotního vzdělávání.

Funkce zdravotní – veškeré výchovné působení ve volném čase musí podporovat zdravý tělesný, duševní i sociální vývoj vychovávaných jedinců. Do této funkce patří uspořádání režimu dne tak, aby odpovídal lidským biorytmům a aby vyhovoval individuálním zvláštnostem člověka. Patří sem také zařazování pohybových aktivit zejména u dětí školního věku, které mají v průběhu vyučování nedostatek pohybu, podněcování a poskytování

příležitostí k pohybu na zdravém vzduchu, vedení ke zdravému stravování, vytváření a upevňování zdravých stravovacích návyků, hygienických návyků, dodržování bezpečnosti práce, podpora dobrých vztahů mezi účastníky výchovného procesu a včasné řešení eventuálních problémů.

Sociální funkce – je chápána jako péče o děti, zajištění jejich bezpečnosti, dohledu a vhodného zaměstnání v době, kdy už je po vyučování, a rodiče jsou zaneprázdnění. Tuto funkci lze ale chápat i jako příležitost k vyrovnání rozdílů mezi nestejnými materiálními i psychologickými podmínkami dětí v rodinách. Tato funkce je u některých školských zařízení často veřejností chápána jako nejvýznamnější nebo jediná. Funkce spočívá také v možnosti navazování rozmanitých sociálních vazeb, přátelství a kamarádství s jedinci, kteří mají podobné zájmy, v možnosti setkávat se s novými autoritami a zaujímat ve skupině rozmanité sociální role. Účastníci zdokonalují své dovednosti sociální percepce a komunikace, probíhá nenásilné sociální učení.

Preventivní funkce – pomáhá prevenci proti negativním vlivům, jako jsou závislost na návykových látkách, agresivita, netolerance, neukázněnost, lhaní, krádeže, záškoláctví, šikana nebo vandalismus. Vhodně volené a dostupné volnočasové aktivity slouží jako primární prevence. „*Je snadnější problémům přecházet, než je řešit.*“ (Pávková, Hájek, Hofbauer, 2008 str. 74). U dítěte, které umí vhodně a správně využívat volný čas, má své zájmy, kterým se věnuje, je menší pravděpodobnost, že podlehně špatným vzorům a objeví se u něj výše zmíněné patologické jevy.

Funkce výchovy mimo vyučování se průběžně prolínají. Jednotlivá zařízení plní tyto funkce v různé míře a specifickými způsoby. Například ve školní družině je významná sociální funkce ve smyslu zajištění bezpečnosti. Plnění všech těchto funkcí je dle mého názoru velmi důležité pro správný rozvoj dítěte a pro vývoj jeho schopností a dovedností. Je důležité, aby dítě umělo vhodně a efektivně využít svůj volný čas, aby se v budoucnu vyhnulo setkání s možnými patologickými jevy.

2.2 Zásady a požadavky výchovy mimo vyučování

Výchova mimo vyučování má specifické požadavky. Plnění těchto požadavků může zkvalitnit pedagogické ovlivňování dětí ve volném čase a tím přispívá k motivaci a k aktivnímu trávení volného času (Hájek, Pávková, 2011, s. 23). Aby pedagog dokázal naplňovat výchovné cíle, je nezbytné, aby znal výchovné podmínky výchovy a uměl zvolit vhodné výchovné prostředky. K tomu pomáhá dodržování a respektování určitým požadavků.

Požadavek pedagogického ovlivňování volného času – citlivé, nenásilné, ale cílevědomé vedení dětí k aktivnímu a správnému využití volného času. Každé dítě má právo na volný čas a jeho účelné využívání.

Požadavek jednoty a specifičnosti vyučování a výchovy mimo vyučování – znázorňuje spolupráci učitelů a vychovatelů s cílem správného rozvoje osobnosti dítěte, umožňuje vzájemné doplňování školního vyučování a práce školní družiny.

Požadavek dobrovolnosti – dobrovolná a svobodná účast dětí na činnostech, každé dítě si může vybrat, jestli chce danou činnost vykonávat nebo ne. Jedná se však o motivovanou a ovlivňovanou dobrovolnost. Ve volném čase je nevhodné používání příkazů a rozkazů.

Požadavek aktivity účastníků – aktivní podílení dětí na přípravě činnosti, organizaci, realizaci i zhodnocení. Pedagog by měl podporovat nápaditost, samostatnost, iniciativu, samosprávné prvky a participaci na všech fázích činnosti. Spíše než děti bavit je lepší naučit je se bavit.

Požadavek seberealizace – každý má možnost realizovat takové činnosti, při kterých může rozvíjet své volhy, uplatnit své specifické schopnosti a aby byl v některé oblasti úspěšný. Ve volném čase často nacházejí prostor pro úspěšnou seberealizaci i děti, kterým se to nedaří ve škole. Tento požadavek může mít velký vliv na jejich sociální vývoj.

Požadavek pestrosti a přitažlivosti – týká se obsahu, metod a forem práce. Je to střídání různých druhů činností, rovnováhu mezi organizovanými a spontánními aktivitami a respektování přání a potřeb účastníků

Požadavek odpočinkového a rekreačního zaměření – zařazování činností, které pomáhají odstranit únavu a napomáhají regeneraci sil a dávají možnost kompenzace činností v zaměstnání nebo vyučování.

Požadavek zajímavosti a zájmového vzdělávání – nejdůležitější součást obsahu činností volného času. Obsahuje například pestrost a přitažlivost obsahu, forem a metod.

Požadavek citlivosti a citovosti – činnosti mimo vyučování by v dětech měly vyvolávat radost, uvolnění a chuť komunikovat. Pedagog by měl být citlivý při práci s jednotlivci i skupinami hlavně v oblasti motivace. Důležitá je také citlivost při volné výchovným metod. Tento požadavek vytváří příležitosti pro kladné emocionální zážitky (výchova zážitkem).

Požadavek sociálního kontaktu – upozorňuje na význam osobních vztahů, jako je přátelství a kamarádství, i na důležitý vliv sociálních skupin na vývoj jedince. Volnočasová zařízení dávají svým členům příležitost k poznávání nových lidí, ke vzájemné komunikaci a k osvojování různých životních rolí.

Dodržování a znalost těchto požadavků je dle mého názoru velmi důležité, protože do jisté míry přispívají k účinnosti výchovného působení ve volném čase a pomáhá pedagogům k naplňování výchovným cílů a k volbě vhodných výchovných prostředků a metod. Každý volnočasový pracovník by se měl podle mě zamyslet nad tím, jestli plní všechny tyto požadavky a do jaké míry je plní.

3 Školní družina

3.1 Historie školní družiny

V dřívějších dobách se o malé děti starali prarodiče nebo starší sourozenci. Děti dříve ani neměly příliš volného času, jelikož pracovaly s rodiči na polích a statecích. Tyto děti pak neměly problém s trávením volného času, protože bylo přirozené jít ven s kamarády a potulovat se. V těchto dobách se snažili učitelé ve svém volném čase naplňovat volný čas dětí.

Až s rozvojem průmyslové výroby se v důsledku zaměstnanosti obou rodičů začal objevovat zájem o dozor a péči o děti v době po vyučování, kdy se o děti rodiče postarat nemohou. Této činnosti se začaly věnovat různé spolky a organizace již v 19. století. Byly zakládány společnosti pro stravování chudé školní mládeže, podpůrné spolky, pořádaly se prázdninové osady a různé jiné akce na toto zaměření.

Historickými předchůdci školních družin na našem území byly útulky. Kolem roku 1885 byl v Praze na Vyšehradě založen první oficiální útulek pro školní děti, o které se rodiče během dne nemohli postarat. V útulkách se děti věnovaly práci, hrám, zpěvu a čtení. Hlavním cílem těchto útulků bylo zaměstnat děti, aby se nemohly věnovat nevhodným činnostem. Později se již vyžadovalo, aby zde působil pedagogicky kvalifikovaný pracovník (Pávková a kolektiv, 2008).

V roce 1931 se útulky přejmenovaly na družiny pro školní mládež. Tyto družiny nebyly součástí školské soustavy. Ve větším počtu byly zřizovány po roce 1945 a v roce 1948 byly začleněny do školské soustavy jako mimoškolní zařízení. Družiny byly určené pro děti po celou dobu jejich školní docházky.

K zásadní změně došlo v roce 1960 přijetím zákona o soustavě výchovy a vzdělávání. Starší děti nechtěly družiny navštěvovat, protože tam nebyly respektovány jejich věkové zvláštnosti. Proto tento zákon určil, že pro žáky 1. – 5. třídy budou zřizovány školní družiny a pro žáky 6. – 9. třídy školní kluby. Obě zařízení se stala součástí škol a odpovědnost za ně padala na ředitele.

V dnešní době školní družinu navštěvuje většina žáků prvního stupně základních škol. Pro rodiče je jistější, když vědí, že v době jejich zaměstnání je o jejich děti řádně postaráno a nepotulují se někde venku.

Na druhou stranu školní kluby dle mého názoru navštěvuje výrazně méně žáků než školní družinu. Je to dáno tím, že starší děti už nechtějí být tolik pod dohledem vychovatelů, ale chtějí svůj volný čas trávit společně se svými vrstevníky tak, jak ony samy chtějí. Je to také dáno tím, že docházka ve školních klubech není povinná, tudíž se děti mohou samy rozhodnout, jestli do klubu dorazí nebo ne. I rodiče jsou v tomto věku dětí již tolerantnější a nenutí je k trávení volného času ve školském zařízení.

3.2 Činnost školní družiny

Školní družina poskytuje zájmové vzdělávání žákům jedné školy nebo několika škol, případně i dětem v přípravné třídě jedné nebo více základních škol a dětem v přípravném stupni jedné nebo více základních škol speciálních.

Družina vykonává činnost ve dnech školního vyučování a o školních prázdninách. Po projednání se zřizovatelem může ředitel přerušit činnost družiny v době školních prázdnin. Družina může vykonávat činnost pro účastníky, nebo účastníky a jejich zákonné zástupce, i ve dnech pracovního volna. Družina organizuje zájmové vzdělávání především pro účastníky přihlášené k pravidelné denní docházce. Družina umožňuje účastníkům odpočinkové činnosti a přípravu na vyučování (Vyhláška č. 74/2005 Sb. Vyhláška o zájmovém vzdělávání).

Základní formou činnosti školní družiny je činnost pravidelná. To je každodenní pedagogická práce s žáky přihlášenými k pravidelné docházce. Mohou zde být ale i příležitostné aktivity, které jsou určeny více lidem, např. rodičům, širší veřejnosti (slavnosti, karnevaly, sportovní dny, besídky).

Pobyt ve školní družině bývá od ukončení vyučování maximálně do 16 hodin odpoledne. Nebrání pak tedy školní družina tomu, aby děti trávily svůj volný čas s rodiči? Domnívám se, že v dřívějších dobách děti opouštěly školní družiny dříve než je tomu teď. Nevyužívají tedy v dnešní době rodiče toho, že školní družina funguje až do pozdního odpoledne? Dříve když rodiče přišli ze zaměstnání, vyzvedli dítě ze školní družiny a společně trávili svůj volný čas. Dnes podle mého názoru rodiče nechávají děti ve školní družině do té doby, dokud to jde, protože potřebují svůj volný čas trávit jinak. Rodiče chtějí pro své děti nejlepší trávení jejich volného času, nejlépe tedy s pedagogickým dohledem, což je dobré pro rozvoj určitých schopností a dovedností dítěte. Neztrácí pak ale dítě kontakty se svými rodiči?

Je to dobré pro jejich sociální vývoj? Dle mého názoru by měli rodiče se svými dětmi trávit více volného času, než je tomu v mnoha rodinách.

3.3 Organizace školní družiny

Účastníci pravidelné denní docházky do družiny se zařazují do oddělení. Oddělení se naplňují nejvýše do počtu 30 účastníků. Ředitel stanoví nejvyšší počet účastníků na 1 pedagogického pracovníka s ohledem na druh vykonávané činnosti účastníků a jejich případné speciální vzdělávací potřeby, zejména s ohledem na jejich bezpečnost (Vyhláška č. 74/2005 Sb. Vyhláška o zájmovém vzdělávání).

Je-li oddělení tvořeno pouze žáky se zdravotním postižením, je počet žáků v oddělení shodný s počtem žáků ve třídě školy samostatně zřízené pro tyto žáky podle zvláštního právního předpisu. V oddělení lze individuálně integrovat nejvýše 5 účastníků se zdravotním postižením. Ředitel stanoví nejvyšší počet účastníků na 1 pedagogického pracovníka s ohledem na druh vykonávané činnosti účastníků, zejména s ohledem na jejich bezpečnost.

Navštěvování školní družiny není povinné. Záleží na každém rodiči, jestli své dítě do docházky do školní družiny přihlásí či ne. Ve školní družině se děti seznamují s různorodými činnostmi a aktivitami, které podporují jejich rozvoj a prohlubují školní znalosti.

Zájmové vzdělávání je poskytováno zpravidla za úplatu. Je-li výše úplaty stanovena rozpočtem, nesmí rozpočtované příjmy na účastníka překročit rozpočtované výdaje na účastníka o více než 20 %. V ostatních případech nesmí výše úplaty překročit 120% průměrných skutečných neinvestičních výdajů na účastníka v uplynulém kalendářním roce ve stejné nebo obdobné činnosti. Do rozpočtovaných výdajů, popřípadě do skutečných neinvestičních výdajů se nezahrnují výdaje podle § 12 poskytované ze státního rozpočtu.

Školní družina je určena přednostně pro žáky prvního stupně základní školy. K pravidelné denní docházce lze přijímat i děti z přípravných tříd základní školy nebo přípravného stupně základní školy speciální, žáky druhého stupně základní školy, žáky nižšího stupně šestiletého nebo osmiletého gymnázia nebo odpovídajících ročníků osmiletého vzdělávacího programu konzervatoře. K pravidelné denní docházce nemohou být přijati žáci, kteří jsou přijati k činnosti klubu.

O přijetí účastníka k činnosti družiny se rozhoduje na základě písemné přihlášky. Součástí přihlášky k činnosti družiny je písemné sdělení zákonných zástupců účastníka o rozsahu docházky a způsobu odchodu účastníka z družiny (Vyhláška č. 74/2005 Sb. Vyhláška o zájmovém vzdělávání).

Školní družina by měla plnit funkci vzdělávací, sociální, relaxační, regenerační, kompenzační i výchovnou. Většina rodičů přihlašuje své dítě do ŠD především ze sociálních důvodů, aby byla zajištěna jeho bezpečnost a dohled po vyučování, jejich prvotním požadavkem je naplnění volného času jejich dětí.

3.4 Činnosti, které probíhají ve školní družině

Ve školní družině probíhají činnosti odpočinkové, rekreační, zájmové, sebeobslužné, veřejně prospěšné a příprava na vyučování.

„Školní družina slouží výchově, vzdělávání a rekreaci žáků. Svou funkci naplňuje činnostmi odpočinkovými (klidové, rekreační a zájmové aktivity) a přípravou na vyučování. Mezi činnostmi nelze vést obsahově přesnou hranici.“ (Hájek, 2011 str. 16).

Činnosti odpočinkové nejsou pohybově ani duševně náročné. Zařazují se obvykle po návratu dětí z oběda do školní družiny. Děti bývají po vyučování unavené a nemají chuť se pouštět do zájmových nebo namáhavých činností. Jedná se zejména o klidné hry, četbu, vyprávění apod. Nejlepší je, řídit se v těchto činnostech přáním žáků. Tato oblast činností je ve většině školních družin prováděna tak, že děti po obědě nedělají žádné náročné činnosti, ale hrají klidné hry, čtou si, nebo odpočívají na místě tomu určeném.

Rekreační činnosti mají formu pohybových aktivit. Tyto aktivity by měly pokud možno probíhat na čerstvém vzduchu. Nejčastěji se tyto činnosti plní podobou pohybových her, soutěžími a sportováním. Činnosti na čerstvém vzduchu by podle mě měly být zařazeny do programu každého dne. I kdyby to znamenalo jen vycházku po okolí.

Zájmové činnosti rozvíjí potřeby a zájmy žáků. Ve školních družinách se děti seznamují s obecně zaměřenými základními druhy zájmových činností. Zájmové činnosti by se měly pravidelně střídat, aby byly pokryty všechny oblasti – výtvarné a rukodělné, sportovní, literárně-dramatické, hudební a přírodovědné. Školní družina má dovednosti dětí rozvíjet všestranně. Dle mého názoru by se měly střídat také proto, že každé dítě vyniká v něčem jiném a chce dosáhnout určitého úspěchu. U těchto činností je velmi důležitá

motivace, protože děti tyto aktivity nemají povinné, ale cílem vychovatelů je, aby se do aktivit zapojily všechny děti.

Veřejně prospěšné činnosti vedou žáky k dobrovolné práci ve prospěch druhých osob a k tvorbě a ochraně životního prostředí. Žáci se aktivně zapojují do úpravy místností školní družiny, pomáhají mladším dětem, starším lidem a zúčastňují se prací při udržování čistoty a zvelebování obce. Tyto činnosti jsou pro školní družinu podle mě zcela automatické, tudíž jsou nejvíce dodržované.

Příprava na vyučování ve školních družinách probíhá formou vypracování domácích úkolů, hraním didaktických her a rozšiřováním poznatků formou vycházek. Vypracování domácích úkolů ve školní družině ale není povinné, jak by si mohlo mnoho lidí myslet. Pravdou je, že si jen děti domácí úkoly dělají jen velmi zřídka. Což je dle mého názoru zcela v pořádku. Domácí úkoly by děti měly dělat s rodiči a ne s paní vychovatelkou. Rodiče by totiž měly vědět, co za práci mají jejich děti a co se právě učí. Když si děti udělají domácí úkoly ve školní družině, jediné co pak rodiče udělají je, že jim úkol podepíší.

Tyto činnosti se v programu vzájemně prolínají a měly by tvořit program každého dne ve školní družině. Po příchodu dětí po obědě do školní družiny by měly být zařazovány činnosti odpočinkové, které by měly probíhat formou čtení, vyprávění, nebo odpočinku. Po odpočinku a nabrání sil by měly přijít na řadu činnosti rekreační, které by měly pobíhat nejlépe na čerstvém vzduchu formou různých pohybových her. Následovat by měly činnosti zájmové, které by se měly týkat každý den jiné oblasti zájmů, například výtvarné, divadelní, nebo hudební. Po zájmových činnostech většinou vychovatelé nechávají výběr aktivit na samotných dětech. Děti si pak mohou dělat domácí úkoly, nebo hrát různé hry. Veřejně prospěšné činnosti jsou dle mého názoru zcela automatické. Děti jsou naučeny, že mají pomáhat mladším dětem, nebo že si mohou vyzdobit třídu svými výtvary.

3.5 Materiální vybavení školní družiny

Školní družiny bývají většinou součástí budovy základní školy, sídlí tedy přímo v budově školy. Což má své výhody i nevýhody. Výhodou může být to, že přesuny z vyučování do školní družiny jsou plynulé. Školní družina také může využívat zařízení školy, jakou je například tělocvična, hřiště nebo počítačové učebny. Nevýhodou je, že děti po celém dopoledni stráveném na vyučování, tráví čas ve školní družině, která může připomínat právě školní třídy. Proto by měly prostory školní družiny co nejméně připomínat vyučovací třídy,

čehož se dá dosáhnout například vhodným vybavením prostorů, různými doplňky nebo herními prvky.

Děti by se ve školní družině měly cítit dobře a mělo by se jim tam líbit. Na možnosti zvelebování prostředí by se měly podílet i samy děti formou vyzdobení třídy například svými výtvary ze zájmových činností.

Materiální prostředky ve školní družině musí splňovat hygienické, pedagogicko-psychologické a estetické požadavky. Prostory a vybavení mají odpovídat výchovným záměrům a funkci zařízení. Měl by být respektován věk dětí, funkce, zařazování činností a také délku pobytu dětí. Důležitá jsou vhodná sportoviště, místo pro odpočinek a rekreaci a různé typy hřišť přizpůsobených účelu a věku dětí (Pávková, Hájek, Hofbauer, 2008 str. 77).

Tuto oblast také ovlivňuje to, jestli má školní družina přístup do dalších zařízení základní školy, například do tělocvičny, počítačové učebny, nebo hřiště. Pokud má školní družina k dispozici školní hřiště, je to velkou výhodou, poněvadž děti mohou většinu času stráveného ve školní družině trávit venku. Což dle mého názoru děti baví více, než když jsou zavřené v budově, kde nemají tolik místa k pohybu. Umožňuje to ale i více možností pro vychovatele, kteří mohou vymýšlet takové aktivity, které by uvnitř budovy uskutečňovat nemohly.

Školní družinu navštěvují děti mladšího školního věku, proto jsem se rozhodla specifikovat tento věk v následující kapitole.

4 Mladší školní věk

4.1 Základní charakteristika dítěte mladšího školního věku

Mladší školní věk trvá přibližně od 6 do 12 let věku dítěte. V tomto období začínají první známky pohlavního dospívání. Toto období můžeme označit také jako věk střízlivého realismu – dítě chce doopravdy pochopit svět a věci v něm. Děti v tomto věku se více zajímají o knihy, které ho poučují o věcech, lidech a zemích. Dává přednost realistickým ilustracím. Ve hře chce dítě svou úlohu zahrát tak, aby co nejvíce odpovídala skutečné předloze. Podle Langmeiera a Krejčířové (2006) chce dítě věci prozkoumat skutečnou reálnou činností, proto jsou tak oblíbené všelijaké pokusy a zkoušení různých možností, především v technických oblastech.

4.2 Vývoj základních schopností a dovedností

Tělesný vývoj v tomto věku je rovnoměrně plynulý, dítě je harmonicky vyvinuté. Nápadný je růst do výšky, prodlužování dolních končetin. Vývoj kostry ještě není dokončen, osifikace kostí pokračuje. Dětem se vyvíjí trvalý chrup. Během celého období se výrazně zlepšuje hrubá i jemná motorika. Pohyby jsou rychlejší, síla je větší a lepší se zejména koordinace všech pohybů. Děti v tomto věku mají velký zájem o pohybové a sportovní aktivity, které vyžadují obratnost, vytrvalost a sílu. To je důsledkem toho, že svalstvo i všechny vnitřní orgány zvyšují výkonnost a objem. „*Motorické výkony nezávisí ovšem jen na věku, ale i na vnějších podmínkách – jsou-li vhodně podporovány, vykazují rychlejší a diferencovanější vzestup.*“ (Langmeier a Krejčířová, 2006 str. 120). Dítě v tomto věku si je vědomo svých zdarů i nezdarů a začíná si poměřovat své výkony s výkony druhých dětí.

Smyslové vnímání se také vyvíjí. Ve všech oblastech vnímání vidíme v tomto období výrazné pokroky. Dítě je pozornější, vytrvalejší, všechno důrazněji zkoumá a je pečlivé. Je proto dobrým a stále častěji kritickým pozorovatelem. Nevnímá už věci v celku, ale prozkoumává je do malých detailů. Pozornost se zlepšuje, vyvíjí se záměrná pozornost, ale její délka je krátká. Proto je v tomto období velice důležitá správná motivace. Dítě silně ovlivňuje prostředí, vyučování, příprava na vyučování i činnosti, které provádí ve volném čase.

Výrazně se vyvíjí také řeč dítěte. Ve školním věku se výrazně rozšiřuje slovní zásoba, délka a složitost vět a souvětí. Příhoda (1963) uvádí počet osvojených slov: děti sedmileté

znají průměrně 18 633 slov, děti jedenáctileté 26 468 slov a děti patnáctileté průměrně 30 263 slov, což je asi 70% celkové slovní zásoby člověka.

Rychlý vývoj řeči podporuje také vývoj paměti. Krátkodobá i dlouhodobá paměť je v tomto období stabilnější. Dítě začíná samo využívat různých záměrných paměťových strategií - strategii opakování, logická organizace materiálu a užívání mnemotechnických pomůcek.

4.3 Kognitivní vývoj

Podle Piageta je dítě kolem 7 let schopno skutečných logických operací. Dítě je tedy schopno různých transformací v mysli současně. Může chápat identitu, zvratnost, vzájemné spojení různých myšlenkových procesů do jedné sekvence. Projevy konkrétních logických operací nenastupují najednou a náhle, ale často se překrývají.

Výkony dětí jsou v tomto období velice závislé na motivaci. *„Je pedagogicky správné vyvolávat bezděčnou pozornost vhodnou motivací, vzbuzením zájmu, pestrou a zajímavou činností. Přesto je úkolem pedagogů zároveň pěstovat také záměrnou pozornost...je vhodné častější střídání různých druhů a forem činností...“* (Hájek, 2011 str. 27).

4.4 Emoční vývoj

Podle Langmeiera a Krejčířové (2006) dává skupina dětí příležitost k četnějším a rozlišnějším interakcím. Dítě se pouze ve skupině dětí může naučit sociální reakce jako je pomoc slabším, spolupráce, soutěživost a soupeřivost. Ve vrstevnické skupině se dítě učí lépe porozumět různým názorům, přáním a potřebám různých lidí – schopnost sociálního porozumění.

„Školní děti s dobrou emoční kompetencí jsou si dobře vědomy vlastních pocitů i emocí druhých lidí, vyjadřují své prožitky přiměřeným způsobem a jsou schopny své pocity kontrolovat a regulovat podle okamžité situace tak, aby to zvládnutí přítomného problému usnadnilo.“ (Langmeier a Krejčířová, 2006 str. 131).

Rozvíjí se i osvojování sociálních rolí. Ve škole si dítě osvojuje novou roli žáka, ale poznává i roli učitele a spolužáka. Ve školním věku vrcholí socializace směrem k přejímání ženských a mužských dovedností – dívky se začínají přiklánět k domácím pracím a chlapci se zaměřují na pomoc otci v mužských činnostech.

Pro zdravý vývoj osobnosti je hra i v tomto období nezbytná. Hra školáka je diferencovanější, objevuje se v ní obecná tendence po přiblížení reálné skutečnosti a výrazněji se projevuje snaha o dosažení úspěchu. Děti dávají přednost hrám se složitějšími pravidly.

4.5 Sociální vývoj

V tomto období je také důležitý vývoj sociálních kontrol a hodnotové orientace. Sociální kontroly i hodnotové orientace nejsou zatím moc stabilní a jsou závislé na situaci, na potřebách dítěte a na postoji dospělých autorit. Dítě si také vlivem prostředí spolužáků osvojuje sebepojetí a sebehodnocení.

Sociální vývoj je v tomto věku dobrou navazování vztahů, děti se snadno druží a navazují přátelství, jsou hovorné a kamarádké. Autoritou pro děti mladšího školního věku jsou hlavně učitelé a vychovatelé *„dítě přijímá jeho hodnoty, touží se mu podobat. Využit této identifikační pohotovosti má být základní strategií výchovy v prvním a druhém ročníku.“* (Říčan, 2004 str. 165).

Mladší školní věk je další fáze přípravy dítěte na život ve společnosti. Jeho sociální vztahy ve škole často předurčují jeho pozdější společenské zařazení. Školní vyučování dítěti poskytuje integraci do společnosti a je významným krokem v procesu odpoutávání dítěte od rodiny.

5 Osobnost pedagoga volného času

Podle zákona o pedagogických pracovnících je pedagogickým pracovníkem osoba, která vykonává přímou vyučovací, výchovnou, speciálně-pedagogickou nebo pedagogicko-psychologickou činnost. Pedagogickými pracovníky jsou učitelé, vychovatelé, pedagogové volného času, speciální pedagogové, psychologové, asistenti pedagoga, trenéři a vedoucí pedagogičtí pracovníci.

Pedagog volného času má všeobecný přehled na úrovni středoškolského vzdělání. Má vědomosti o věkových zvláštnostech dětí zejména mladšího školního věku (psychologie a vývojové psychologie), zná sociální psychologii a umí teoretické poznatky užívat v praxi. Pedagogické metody, postupy a zásady umí průběžně uplatňovat v každodenní výchovné práci.

Hlavním znakem výchovy ve volném čase je dobrovolná účast na výchovných činnostech, proto je u pedagoga volného času nutnost imponovat jako osobnost a umět děti vhodně motivovat k činnostem.

Podle Hájka, Pávkové a Hofbauera (2008) by měl pedagog volného času být dobrým člověkem, jeho poznávací procesy by měly mít dobrou úroveň, měl by mít dobrou paměť, pozornost, přiměřené volní vlastnosti, schopnost prožívat i ovládat emoce. Měl by být spravedlivý, pracovitý, inteligentní, tvořivý a měl by mít dobré sebeovládání. Dobrý pedagog by měl být rád mezi lidmi a dětmi, měl by umět mluvit a naslouchat, vcítovat se, zvládat nároky, které život přináší, měl by se umět radovat ze života, mít rád lidi a dokázat je řídit a vést.

Neznamená to ale, že každý pedagog by musel splňovat všechna tato kritéria. Každý člověk je nějaký a vůbec neznamená, že když pedagog nesplňuje tato kritéria, že není dobrým pedagogem. Naopak si myslím, že není možné, aby pedagog splňoval všechny tyto požadavky. „*Každý člověk má své pozitivní i negativní vlastnosti. Každý pedagog má své silné a slabé stránky. Důležité je, aby si je uvědomoval a aby byl schopen s nimi pracovat, zdokonalovat se.*“ (Pávková, Hájek, Hofbauer, 2008 str. 135).

Průzkumná část

6 Průzkumné šetření

Praktická část mé práce se zaměřuje na hodnocení školní družiny očima dětí. Průzkumné šetření jsem provedla ve dvou školních družinách. Záměrně jsem si vybrala školní družiny v odlišném prostředí, protože jsem chtěla zjistit, jestli se liší školní družiny ve městě a na vesnici. První školní družina se nachází ve městě a navštěvuje ji celkem 45 dětí z více tříd základní školy. Druhá školní družina se nachází na vesnici, navštěvuje ji celkem 20 dětí tamní základní školy a v brzkých hodinách ji navštěvují i děti mateřské školy.

Šetření probíhalo formou dotazníků. Dotazníky jsem přizpůsobila věku dětí, které budou vyplňovat. Otázky jsem volila tak, abych pomocí nich získala veškeré potřebné informace o celkovém fungování školní družiny a o tom, jak jsou děti s fungováním školní družiny spokojené. Dotazníky děti vyplňovaly kroužkováním jedné z několika připravených odpovědí. Odpověď, která byla dítěti nejbližší, byla zakroužkována. V dotazníku se ale objevují i otázky otevřené, na které děti odpovídaly volně tak, jak samy chtěly.

6.1 Cíl průzkumného šetření

Cílem průzkumného šetření bylo zjistit, jaký pohled mají děti na školní družinu, kterou navštěvují. Šetření jsem prováděla ve dvou školních družinách, z čehož jedna se nachází ve městě a druhá na vesnici. Zajímalo mě také, jestli se v něčem liší školní družiny ve městě a školní družiny na vesnici.

Pomocí tohoto šetření bych orientačně chtěla zjistit následující:

- Jak se dětem v jejich školní družině líbí.
- Jak se ve školní družině cítí.
- Jak jsou děti spokojeny s prostředím školní družiny.
- Jaké činnosti děti baví nejvíce.
- Jaké činnosti dělají nejčastěji.
- Jak jsou spokojeny s materiálním vybavením.
- Jak jsou spokojeny s jejich vychovatelkou/ vychovatelem.

6.2 Výzkumná metoda – dotazování

Jako nejlepší a nejvýhodnější výzkumnou metodu pro moji práci jsem zvolila dotazování. Tuto metodu jsem si zvolila proto, že mi pomůže přesně zjistit to, co potřebuji. Dotazování probíhalo prostřednictvím dotazníků. Tato metoda mi pomohla získat informace od více dětí najednou.

Dotazník je nejčastěji používanou metodou pro pedagogický výzkum a to hlavně z toho důvodu, že není časově příliš náročný. Dotazník je sestaven z předem připravených a dobře konstruovaných otázek, na které se odpovídá písemně.

Dotazník je určen především pro hromadné získávání údajů – získáváním údajů od většího počtu lidí. Dotazníkem můžeme získávat velké množství informací při malé investici. (Gavora, 2010, str. 121)

Dotazníkové šetření má také různá rizika. Mezi největší riziko patří asi to, že dotazovaní lidé nejsou nuceni odpovídat na otázky pravdivě, ale pouze tak, jak si myslí, že je to správné. Vyhodnocení je pak také závislé jen na odpovědích v dotazníku, na rozdíl třeba od rozhovoru, u kterého můžeme využít i mimiky a gest dotazovaného.

Dotazník pro moji práci jsem si sestavovala sama. Výzkumné otázky jsem vybírala podle toho, co jsem jejich pomocí chtěla zjistit. Dotazník jsem si rozdělila do tří oblastí. První oblast mi pomohla zjistit, jak se děti ve školní družině cítí a jak školní družinu vnímají. Druhou oblastí otázek jsem chtěla zjistit, jak se dětem líbí prostředí a vybavení školní družiny. Třetí oblast otázek se zabývá aktivitami, které děti ve školní družině vykonávají.

Při tvorbě dotazníku mi dělalo největší problém uspořádání a znění otázek. Snažila jsem se, aby otázky byly co nejvíce pochopitelné pro děti mladšího školního věku a aby na ně dokázaly bez problémů odpovědět. Několikrát jsem proto musela měnit formulace daných otázek. Musela jsem brát ohled také na počet otázek. Děti předškolního věku nevyplní dotazník, který má třicet otázek a právě proto jsem zvolila otázek čtrnáct, což je dle mého názoru přiměřený počet danému věku.

S vyplněním dotazníku, který jsem sestavila, neměly děti žádný větší problém, otázkám porozuměly a odpovídaly zcela bez problémů. Pokud mělo dítě problém s nepochopením nějaké otázky, otázku jsem mu objasnila.

6.3 Charakteristiky školních družin vybraných k průzkumu

Školní družina Komenského

První školní družina je umístěna v přízemí budovy základní školy ve dvou sousedících bývalých vyučovacích třídách. Jsou zde dvě oddělení, přičemž každé sídlí v jedné třídě. Oddělení nejsou tvořena podle věku dětí, ale děti si samy mohou zvolit, jaké oddělení chtějí navštěvovat. Jedno oddělení zde vede paní vychovatelka, ovšem to druhé vede pan vychovatel, což na českém území není tolik běžné. Školní družinu navštěvuje celkem 45 dětí.

Obě třídy jsou vybaveny pracovními stoly, tabulí, kobercem na hraní, matracemi na odpočinek, gaučem, hračkami, stolními hrami a knihami. Školní družina má také plně k dispozici malé hřiště, které se nachází hned vedle budovy. Hřiště je oplocené a soukromé. Je vybaveno koši na basketbal, pískovištěm, stoly a lavičkami. Děti zde tráví většinu času doby ve školní družině, pokud to počasí dovolí.

Školní družina má také k dispozici velké sportovní hřiště, které se nachází nedaleko budovy. Toto školní hřiště je vybaveno hřištěm na fotbal a kopanou, hřištěm na volejbal a nohejbal, pískovištěm pro skok do dálky a běžeckým okruhem. Školní družina však toto hřiště příliš nevyužívá.

Školní družina Kunratická

Tato družina je součástí budovy základní školy pro první stupeň a mateřské školy. Tato školní družina v ranních hodinách funguje i pro děti z místní mateřské školy, než si je vyzvedne učitelka. Školní družina se nachází v přízemí budovy a navštěvuje ji 23 dětí.

Třída je vybavena pracovními stolky, relaxačními křesly, kobercem na hraní, knihami a hračkami. Je zde k dispozici malé hřiště, které se nachází vedle budovy. Hřiště je vybaveno pískovištěm, prolézačkou, houpačkou a zahradním domkem. Hřiště je oplocené a soukromé. Školní družina také využívá nedaleké fotbalové hřiště, kde děti hrají různé pohybové a sportovní hry.

6.4 Průběh výzkumu

Nejdříve jsem chtěla získat povolení ředitelů základních škol, pod které dané školní družiny spadají, proto jsem šla nejprve za nimi a seznámila je s mojí prací a jejím účelem. Ujistila jsem je dále, že mé šetření je zcela anonymní a nikde v mé práci nebude zmínka právě o jejich školní družině, či o jménech vychovatelů a dětí. Dále jsem chtěla získat povolení vychovatelů v družinách, proto jsem šla i za nimi a také jsem je seznámila s mojí prací a jejím účelem. Ujistila jsem je také, že mé šetření se zcela anonymní.

Vychovatelé i ředitelé škol byli velmi ochotní a souhlasili s průběhem mého průzkumu. Vychovatelé mi pak doporučili děti, které jsou podle nich schopné dotazník správně vyplnit. Z obou družin dohromady bylo schopných dotazník vyplnit 29 dětí, které chodily do 3. až 5. třídy. Z první školní družiny Komenského bylo dětí 20 z toho 12 dívek a 8 chlapců a z druhé menší školní družiny Kunratická dětí 9 z toho 4 dívky a 5 chlapců.

Dotazníky jsem s dětmi nevyplňovala najednou, ale postupně po dobu 6 dnů. Vychovatelé mi vždy vybrali několik dětí, se kterými jsem v ten den pracovala. S dětmi jsem se nejprve seznámila, popovídala jsem si s nimi a chvíli jsme si i hráli, aby děti poznaly, že mi mohou důvěřovat. Poté jsem děti seznámila s účelem výzkumu a pak s otázkami dotazníku. Ujistila jsem je také, že dotazníky jsou zcela anonymní, tudíž se nemusí bát, že bych někde použila jejich jméno, nebo to ukázala vychovatelům. Poté jsem dětem dala čas na to, aby dotazník vyplnily. Po vyplnění děti vkládaly dotazníky do společné obálky, aby mohly mít jistotu, že jsou anonymní a nikdo neví, jaký dotazník je čí.

Všechny děti velice dobře spolupracovaly a myslím si, že dotazník vyplnily podle toho, jak to opravdu cítí, protože měly jistotu toho, že nikdo jejich odpovědi neuvidí a nepřihradí právě k nim. S některými otázkami jsem dětem musela poradit a vysvětlit jim, co přesně se po nich v dané otázce žádá. Po bližším vysvětlení ale děti už neměly problém dotazníky vyplnit samy bez toho, aby jim někdo radil. Děti od sebe ani neopisovaly, čehož jsem se trochu bála, ale díky anonymitě neměly podle mého názoru ani tu potřebu.

6.5 Vyhodnocení dotazníků

Pro vyhodnocení dotazníku jsem se rozhodla zapisovat získaná data z každé otázky do přehledných tabulek. Vytvořila jsem si tři skupiny otázek, přičemž každá z nich se soustředí na jednu oblast podle toho, čeho jsem chtěla pomocí těchto otázek dosáhnout.

První skupina otázek se věnuje tomu, jak se děti ve školní družině cítí, jak ji vnímají a co si o ní myslí. Druhá skupina otázek se zabývá tím, jak se dětem líbí prostředí školní družiny, jak jsou spokojené s vybavením a co by na školní družině změnily. Třetí skupina otázek se zabývá aktivitami ve školní družině a tím, jestli jsou děti s těmito aktivitami spokojené, které je baví nejvíce a které dělají nejčastěji.

Každou odpověď jsem vyhodnotila zvlášť a odpovědi rozdělila do dvou tabulek podle družin, ve kterých jsem výzkum prováděla. Díky tomuto rozdělení jsem mohla lépe vidět, jestli se odpovědi dětí ze školních družin ve městě a na vesnicích liší.

Pod každou otázkou jsem uvedla, proč jsem danou otázku zvolila a co jsem její pomocí chtěla zjistit. Po vyplnění tabulek jsem odpovědi každé otázky ještě shrnula.

První skupina otázek – pocity ze školní družiny

Tuto skupinu tvoří pět otázek, pomocí nichž se zajímám o to, proč děti školní družinu navštěvují, jak se ve školní družině cítí, jak ji hodnotí a co si o ní myslí.

Otázka č. 1

Z jakého důvodu chodíš do školní družiny?

Pomocí této otázky jsem chtěla zjistit, proč děti školní družinu navštěvují. Jestli proto, že samy chtějí, nebo proto, že musí. Děti měly u této otázky zakroužkovat jednu odpověď, která byla nejbližší jejich názoru. Mohly ale napsat i vlastní odpověď, pokud se nepřibližovala možnostem, které byly na výběr.

Školní družina Komenského

Počet dotazovaných dětí - 20

Možnosti	Odpovědělo dětí
Ve školní družině mě to baví	4
Protože do školní družiny chodí moji kamarádi	5
Musím do školní družiny chodit	2
Jiná odpověď	Rodiče jsou v práci – 8 Chodím z družiny na kroužek – 1

Tabulka 1: Z jakého důvodu chodíš do školní družiny? ŠD Komenského

Na tuto otázku mi ze školní družiny Komenského z dvaceti dotazovaných dětí čtyři odpověděly, že do školní družiny chodí proto, že je to tam baví, pět dětí proto, že do školní družiny chodí jejich kamarádi, dvě děti proto, že do školní družiny chodit musí a dvě děti si vybraly možnost jiné odpovědi. Z toho osm dětí odpovědělo, že do školní družiny chodí proto, že jejich rodiče chodí do práce a jedno dítě odpovědělo, že ze školní družiny chodí na kroužky, tudíž si ve školní družině jen vyplňuje volný čas mezi školou a kroužky.

Školní družina Kunratická

Počet dotazovaných dětí - 9

Možnosti	Odpovědělo dětí
Ve školní družině mě to baví	6
Protože do školní družiny chodí moji kamarádi	1
Musím do školní družiny chodit	2
Jiná odpověď	0

Tabulka 2: Z jakého důvodu chodíš do školní družiny? ŠD Kunratická

Na tuto otázku mi ze školní družiny Kunratická z devíti dotazovaných dětí šest odpovědělo, že do školní družiny chodí proto, že je to tam baví, jedno dítě proto, že tam chodí jeho kamarádi, dvě děti proto, že do školní družiny chodit musí a jinou odpověď nezvolilo ani jedno dítě.

Tato otázka nám ukazuje malý rozdíl mezi družinami, protože děti ze školní družiny Komenského, který se nachází ve městě, odpovídaly z většiny tak, že do školní družiny chodí proto, že jejich rodiče chodí do práce a většina dětí ze školní družiny Kunratická, které se nachází na vesnici, odpověděla, že do školní družiny chodí proto, že je to tam baví.

Otázka č. 2

Jak moc se do školní družiny těšíš?

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, jestli děti chodí do školní družiny rády a těší se do ní, nebo ne. U této otázky měly děti na výběr ze čtyř odpovědí a měly zakroužkovat jednu odpověď, která byla nejbližší jejich názoru.

Školní družina Komenského

Počet dotazovaných dětí - 20

Možnosti	Odpovědělo dětí
Moc se těším	9
Těším se	8

Spíš se netěším	2
Netěším se	1

Tabulka 3: Jak moc se do školní družiny těšíš? ŠD Komenského

Na tuto otázku ze školní družiny Komenského z dvaceti dotazovaných dětí devět odpovědělo, že se do školní družiny moc těší, osm odpovědělo, že se těší, dvě děti odpověděly, že se spíše netěší a jedno dítě odpovědělo, že se netěší vůbec.

Školní družina Kunratická

Počet dotazovaných dětí - 9

Možnosti	Odpovědělo dětí
Moc se těším	3
Těším se	5
Spíš se netěším	1
Netěším se	0

Tabulka 4: Jak moc se do školní družiny těšíš? ŠD Kunratická

Ze školní družiny Kunratická z devíti dotazovaných dětí tři odpověděly, že se do školní družiny moc těší, pět odpovědělo, že se do školní družiny těší a jedno dítě odpovědělo, že se spíše netěší. Možnost netěším se, nezvolilo ani jedno dítě.

Odpovědi dětí z obou družin se v této otázce moc neliší. V obou družinách většina dětí odpověděla, že se do školní družiny moc těší nebo těší.

Otázka č. 3

Jak se ve školní družině cítíš?

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, jak se děti ve školní družině cítí. Děti hodnotily na bodové škále od 1 do 5 jako ve škole. Přičemž 1 je nejlepší a 5 nejhorší.

Školní družina Komenského

Počet dotazovaných dětí – 20

Možnosti	Odpovědělo dětí
----------	-----------------

1	15
2	2
3	2
4	1
5	0

Tabulka 5: Jak se ve školní družině cítíš? ŠD Komenského

Na tuto otázku ze školní družiny Komenského z dvaceti dotazovaných dětí patnáct zakroužkovalo známku 1, což znamená, že se zde cítí velice dobře. Zámku 2 a 3 zvolily čtyři děti a známku 4 zvolilo jedno dítě. Zámku 5 nezvolilo žádné z dětí.

Školní družina Kunratická

Počet dotazovaných dětí – 9

Možnosti	Odpovědělo dětí
1	5
2	3
3	0
4	0
5	1

Tabulka 6: Jak se ve školní družině cítíš? ŠD Kunratická

Na tuto otázku ze školní družiny Kunratická z dotazovaných devíti dětí pět zakroužkovalo známku 1, což znamená, že se ve školní družině cítí velmi dobře, tři děti zvolily známku 2, známku 3 a 4 nezvolilo žádné z dětí a známku 5, což znamená, že se ve školní družině necítí vůbec dobře, zvolilo jedno dítě.

U této otázky se odpovědi dětí z obou školních družin také příliš neliší. Většina dětí vybrala známku 1. Rozdíl je jen v tom, že ve školní družině Kunratická jedno dítě zvolilo známku 5, zatímco ve školní družině Komenského tuto známku nezvolilo ani jedno z dětí.

Otázka č. 4

Jak často vyprávíš o školní družině doma?

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, jestli se dětem ve školní družině líbí tak, že o ní vypráví doma rodičům. U této otázky měly děti na výběr ze tří odpovědí, přičemž měly zakroužkovat jednu, která je nejbližší jejich názoru.

Školní družina Komenského

Počet dotazovaných dětí – 20

Možnosti	Odpovědělo dětí
Každý den	2
Jen když mám o čem vyprávět	17
Nevyprávím nikdy	1

Tabulka 7: Jak často vyprávíš o školní družině doma? ŠD Komenského

Na tuto otázku ze školní družiny Komenského z dvaceti dotazovaných dětí odpověděly dvě, že o školní družině doma vypráví každý den, sedmnáct dětí odpovědělo, že doma vypráví jen tehdy, když mají o čem vyprávět a jedno dítě zvolilo odpověď, že o školní družině nevypráví nikdy.

Školní družina Kunratická

Počet dotazovaných dětí – 9

Možnosti	Odpovědělo dětí
Každý den	2
Jen když mám o čem vyprávět	7
Nevyprávím nikdy	0

Tabulka 8: Jak často vyprávíš o školní družině doma? ŠD Kunratická

Na tuto otázku ze školní družiny Kunratická z devíti dotazovaných dětí dvě odpověděly, že o školní družině doma vypráví každý den, sedm dětí vybralo odpověď, že doma vypráví jen tehdy, když mají o čem a možnost nevyprávím nikdy, nezvolilo ani jedno z dětí.

V této otázce se odpovědi dětí z obou školních družin také příliš nelišilo. V obou školních družinách většina dětí zvolila odpověď, že doma o školní družině vypráví jen tehdy, když mají o čem vyprávět. Jen ve školní družině Komenského jedno z dětí odpovědělo, že doma nevypráví nikdy, zatímco ve školní družině Kunratická tuto možnost nezvolilo ani jedno z dětí.

Otázka č. 5

Máš ve školní družině hodně kamarádů?

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, jestli mají děti ve školní družině kamarády a jestli školní družina pomáhá dětem navazovat kamarádské vztahy. Děti měly u této otázky na výběr ze čtyř možností, z čehož měly vybrat jednu, která je nejbližší jejich názoru.

Školní družina Komenského

Počet dotazovaných dětí – 20

Možnosti	Odpovědělo dětí
Ano, mám tu hodně kamarádů	12
Mám jich tu pár	7
Nemám žádné	0
Všichni jsou mí kamarádi	1

Tabulka 9: Máš ve školní družině hodně kamarádů? ŠD Komenského

Na tuto otázku ze školní družiny Komenského z dvaceti dotazovaných dětí dvanáct odpovědělo, že má ve školní družině hodně kamarádů, sedm odpovědělo, že mají ve školní družině pár kamarádů, odpověď nemám žádné, nezvolilo ani jedno z dětí a odpověď všichni jsou mí kamarádi, zvolilo jedno dítě.

Školní družina Kunratická

Počet dotazovaných dětí – 9

Možnosti	Odpovědělo dětí
Ano, mám tu hodně kamarádů	7

Mám jich tu pár	2
Nemám žádné	0
Všichni jsou mí kamarádi	0

Tabulka 10: Máš ve školní družině hodně kamarádů? ŠD Kunratická

Na tuto otázku ze školní družiny Kunratická z devíti dotazovaných dětí sedm odpovědělo, že mají ve školní družině hodně kamarádů, dvě děti odpověděly, že mají kamarádů pár a odpovědi nemám žádné a všichni jsou mí kamarádi, nezvolilo žádné z dětí.

U této otázky se odpovědi dětí z obou školních družin nelišily skoro vůbec. V obou školních družinách většina dětí odpověděla, že mají ve školní družině hodně kamarádů, což je dle mého názoru velmi dobře.

Pomocí první skupiny otázek jsem zjistila, že většina dětí z obou školních družin družinu navštěvují proto, že je to v ní baví, nebo proto, že jejich rodiče chodí do práce, tudíž ji navštěvovat musí. Děti se po vyučování do školní družiny těší a cítí se v ní velmi dobře. Děti také o školní družině vypráví doma rodičům, pokud zažijí něco, co je zaujme a nadchne. Obě školní družiny také dobře plní funkci sociální, protože všechny děti zde mají kamarády a ani jedno dítě neuvedlo, že kamarády nemá.

Druhá skupina otázek – prostředí školní družiny

Tuto skupinu tvoří čtyři otázky, které mi pomohly zjistit, jak děti nahlíží na prostředí školní družiny a jak vnímají své vychovatele. Jestli se jim líbí, jak to ve školní družině vypadá, jestli jsou spokojené s vybavením školní družiny a co jim tam chybí.

Otázka č. 6

Líbí se ti, jak to ve školní družině vypadá?

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, jestli se dětem líbí prostředí školní družiny. Děti zde měly na výběr ze tří možností. Měly zakroužkovat jednu, která byla nejbližší jejich názoru.

Školní družina Komenského

Počet dotazovaných dětí – 20

Možnosti	Odpovědělo dětí
Moc se mi líbí	17
Mohlo by to být lepší	3
Vůbec se mi tu nelíbí	0

Tabulka 11: Líbí se ti, jak to ve školní družině vypadá? ŠD Komenského

Na tuto otázku ze školní družiny Komenského z dvaceti dotazovaných dětí sedmnáct odpovědělo, že se jim moc líbí, jak to ve školní družině vypadá, tři děti odpověděly, že by to mohlo být lepší a odpověď vůbec se mi tu nelíbí, nezvolilo ani jedno z dětí.

Školní družina Kunratická

Počet dotazovaných dětí – 9

Možnosti	Odpovědělo dětí
Moc se mi tu líbí	8
Mohlo by to být lepší	1
Vůbec se mi tu nelíbí	0

Tabulka 12: Líbí se ti, jak to ve školní družině vypadá? ŠD Kunratická

Na tuto otázku ze školní družiny Kunratická z devíti dotazovaných dětí osm odpovědělo, že se jim ve školní družině moc líbí, jedno dítě odpovědělo, že by to mohlo být lepší a možnost vůbec se mi tu nelíbí, nevybralo ani jedno z dětí.

V této otázce se odpovědi dětí z obou školních družin příliš neliší. Většina dětí z obou družin odpověděla, že se jim ve školní družině moc líbí.

Otázka č. 7

Změnil/a bys něco v této školní družině?

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, jestli jsou děti celkově spokojeny se školní družinou, nebo jestli by v ní něco změnily. Děti zde měly na výběr ze dvou možných odpovědí. Přičemž když zvolily variantu změnil/a bych, mohly napsat, co konkrétně by změnily.

Školní družina Komenského

Počet dotazovaných dětí – 20

Možnosti	Odpovědělo dětí
Změnil/a bych	Změnil/a bych kluky – 3 Změnil/a bych děti – 1 Víc chodit ven – 1
Nezměnil/a bych nic	15

Tabulka 13: Změnil/a bys něco v této školní družině? ŠD Komenského

Na tuto otázku ze školní družiny Komenského z dvaceti dotazovaných dětí pět odpovědělo, že by ve školně družině něco změnily. Z toho tři děti by změnily kluky, jedno dítě by změnilo děti a jedno dítě by chtělo víc chodit ven. Odpověď Nezměnil/a bych nic, zvolilo patnáct dětí.

Školní družina Kunratická

Počet dotazovaných dětí – 9

Možnosti	Odpovědělo dětí
Změnil/a bych	Barvu družiny – 1 Mapu – 1

Nezměnil/a bych nic	7
---------------------	---

Tabulka 14: Změnil/a bys něco v této školní družině? ŠD Kunratická

Na tuto otázku ze školní družiny Kunratická z devíti dotazovaných dětí dvě odpověděly, že by něco změnily, z čehož jedno dítě by změnilo barvu družiny a jedno by změnilo mapu. Odpověď nezměnil/a bych nic, zvolilo sedm dětí.

Odpovědi na tuto otázku dětí z obou školních družin se příliš neliší. Většina dětí je toho názoru, že by na školní družině nic nezměnily.

Otázka č. 8

Chybí ti ve školní družině nějaké pomůcky nebo vybavení?

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, jestli dětem ve školní družině chybí nějaké materiální vybavení. Děti zde měly na výběr ze dvou odpovědí. Když odpověděly, že jim ve školní družině něco chybí, mohly samy dopsat, co jim chybí.

Školní družina Komenského

Počet dotazovaných dětí – 20

Možnosti	Odpovědělo dětí
Chybí	Postel na spaní – 1 Furby – 1 Kolotoč, klouzačka – 1
Nechybí	17

Tabulka 15: Chybí ti ve školní družině nějaké pomůcky nebo vybavení? ŠD Komenského

Na tuto otázku ze školní družiny Komenského z dvaceti dotazovaných dětí tři odpověděly, že jim ve školní družině něco chybí. Z čehož jednomu dítěti chybí postel na spaní, jednomu Furby a jednomu kolotoč a klouzačka. Variantu nechybí, zvolilo sedmnáct dětí.

Školní družina Kunratická

Počet dotazovaných dětí – 9

Možnosti	Odpovědělo dětí
Chybí	Lepší knihovna – 1
Nechybí	8

Tabulka 16: Chybí ti ve školní družině nějaké pomůcky nebo vybavení? ŠD Kunratická

Na tuto otázku ze školní družiny Kunratická z devíti dotazovaných dětí jedno odpovědělo, že ve školní družině chybí lepší knihovna. Odpověď nechybí, zvolilo osm dětí.

Odpovědi dětí na tuto otázku z obou školních družin se také příliš neliší. Většina dětí v obou školních družinách odpovědělo, že jim ve školní družině nic nechybí.

Otázka č. 13

Jací jsou ve vaší školní družině vychovatelé? Máš je ráda?

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, jaký vztah mají děti ke svým vychovatelům. Děti měly u této otázky na výběr tři odpovědi, přičemž měly vybrat jednu, která je nejbližší jejich názoru.

Školní družina Komenského

Počet dotazovaných dětí – 20

Možnosti	Odpovědělo dětí
Mám je moc rád/a, jsou hodní	16
Nemám k nim žádný vztah	4
Nemám je rád/a	0

Tabulka 17: Jací jsou ve vaší školní družině vychovatelé? Máš je rád/a? ŠD Komenského

Na tuto otázku ze školní družiny Komenského z dvaceti dotazovaných dětí odpovědělo šestnáct, že mají vychovatelé moc rádi, čtyři děti odpověděly, že k vychovatelům nemají žádný vztah a odpověď nemám je ráda, nezvolilo ani jedno dítě.

Školní družina Kunratická

Počet dotazovaných dětí – 9

Možnosti	Odpovědělo dětí
Mám je moc rád/a, jsou hodní	8
Nemám k nim žádný vztah	1
Nemám je rád/a	0

Tabulka 18: Jací jsou ve vaší školní družině vychovatelé? Máš je rád/a? ŠD Kunratická

Na tuto otázku ze školní družiny Kunratická z devíti dotazovaných dětí 8 odpovědělo, že mají své vychovatele moc rády, jedno dítě odpovědělo, že k vychovatelům nemá žádný vztah a odpověď nemám je ráda, nezvolilo ani jedno z dětí.

V této otázce se odpovědi dětí z obou školních družin příliš neliší, většina dětí z obou družin odpověděla, že mají své vychovatele moc rády. Což by dle mého názoru tak mělo být.

Pomocí druhé skupiny otázek jsem zjistila, že 25 dětem z obou školních družin se moc líbí, jak to ve školních družinách vypadá a nic by na jejich prostředí nezměnily. 25 dětí do dotazníků uvedlo, že jim ve školní družině nechybí žádné vybavení ani pomůcky, jen 4 děti z obou školních družin uvedly, že jim zde něco chybí. V této skupině otázek jsem se také zajímala o to, jaký mají děti názor na jejich vychovatele. 24 dětí v obou školních družinách odpovědělo, že jsou jejich vychovatelé hodní a mají je rády.

Třetí skupina otázek – aktivity ve školní družině

Tuto skupinu tvoří pět otázek, které mi pomohly zjistit, jaké aktivity vychovatelé ve školní družině zařazují nejčastěji, jaké aktivity mají děti nejraději a jak jsou ony samy spokojené s výběrem činností.

Otázka č. 9

Volně napiš, co ve školní družině děláš nejraději, jaké aktivity tě baví nejvíce?

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, jaké aktivity dělají děti ve školní družině nejraději. Děti zde mohly volně napsat, co dělají nejraději.

Školní družina Komenského

Počet dotazovaných dětí – 20

Odpovědi	Odpovědělo dětí
Výtvarná výchova	9
Hraní	9
Sport	2

Tabulka 19: Volně napiš, co ve školní družině děláš nejraději, jaké aktivity tě baví nejvíce? ŠD Komenského

Na tuto otázku ze školní družiny Komenského odpovědělo devět dětí, že je nejvíce baví výtvarná výchova, devět dětí odpovědělo, že je nejvíce baví hraní si a dvě děti odpověděly, že je nejvíce baví sport.

Školní družina Kunratická

Počet dotazovaných dětí – 9

Odpovědi	Odpovědělo dětí
Malovat si	4
Hrát si	3
Sedět na gauči	1
Chodit na procházky	1

Tabulka 20: Volně napiš, co ve školní družině děláš nejraději, jaké aktivity tě baví nejvíce? ŠD Kunratická

Na tuto otázku ze školní družiny Kunratická z devíti dotazovaných dětí čtyři děti odpověděly, že je nejvíce baví malování, tři děti odpověděly, že je nejvíce baví hrát si, jedno dítě odpovědělo, že ho baví sedět na gauči a jedno dítě odpovědělo, že ho baví chodit na procházky.

V této otázce se odpovědi dětí z obou školních družin také příliš neliší. Nejvíce dětí v obou školních družinách baví výtvarné činnosti nebo malování a o trochu méně dětí nejvíce baví hraní si.

Otázka č. 10

Můžete si své aktivity volit samy, nebo vám je určuje paní vychovatelka / pan vychovatel?

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, jestli mají děti volný výběr činností, nebo jim činnosti určují vychovatelé. U této otázky měly děti na výběr ze tří možností, z čehož měly zvolit jednu, která je nejbližší jejich názoru.

Školní družina Komenského

Počet dotazovaných dětí – 20

Možnosti	Odpovědělo dětí
Aktivity si volíme samy	3
Aktivity si někdy můžeme volit samy	16
Aktivity máme vždy určené	1

Tabulka 21: Můžete si své aktivity volit samy, nebo vám je určuje paní vychovatelka/pan vychovatel? ŠD Komenského

Na tuto otázku ze školní družiny Komenského z dvaceti dotazovaných dětí tři odpověděly, že si aktivity volí samy, šestnáct dětí odpovědělo, že si aktivity mohou někdy volit samy a jedno dítě odpovědělo, že jsou aktivity vždycky určené.

Školní družina Kunratická

Počet dotazovaných dětí – 9

Možnosti	Odpovědělo dětí
Aktivity si volíme samy	3

Aktivita si někdy můžeme volit samy	4
Aktivita máme vždy určené	2

Tabulka 22: Můžete si své aktivity volit samy, nebo vám je určuje paní vychovatelka/pan vychovatel? ŠD Kunratická

Na tuto otázku ze školní družiny Kunratická z devíti dotazovaných dětí tři odpověděly, že si aktivity volí samy, čtyři děti odpověděly, že si aktivity někdy volí samy a dvě děti odpověděly, že aktivity jsou vždy určené.

V této otázce se odpovědi dětí z obou školních družin také příliš neliší. Většina dětí z obou školních družin odpověděla, že si aktivity někdy mohou volit samy. Což je dle mého názoru zcela v pořádku, protože ve školních družinách musí být vedené činnosti.

Otázka č. 11

Napiš, jaké aktivity děláte ve školní družině nejčastěji.

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, jaké aktivity děti dělají ve školní družině nejčastěji. Děti zde mohly volně napsat, co dělají nejčastěji.

Školní družina Komenského

Počet dotazovaných dětí – 20

Odpovědi	Odpovědělo dětí
Výtvarnou výchovu	6
Hrajeme si	9
Chodíme na procházky	4
To, co nás baví	1

Tabulka 23: Napiš, jaké aktivity děláte ve školní družině nejčastěji. ŠD Komenského

Na tuto otázku ze školní družiny Komenského z dvaceti dotazovaných dětí šest odpovědělo, že nejčastěji něco vyrábí nebo si malují, devět dětí odpovědělo, že si nejčastěji hrají, čtyři děti odpověděly, že ve školní družině nejčastěji chodí na procházky a jedno dítě odpovědělo, že nejčastěji dělá to, co ho baví.

Školní družina Kunratická

Počet dotazovaných dětí – 9

Odpovědi	Odpovědělo dětí
Malujeme si	3
Hrajeme si	3
Koukáme na pohádky	1
Chodíme na procházky	2

Tabulka 24: Napiš, jaké aktivity děláte ve školní družině nejčastěji. ŠD Kunratická

Na tuto otázku ze školní družiny Kunratická z devíti dotazovaných dětí tři odpověděly, že si nejčastěji malují, tři děti odpověděly, že si nejčastěji hrají, jedno dítě odpovědělo, že nejčastěji ve školní družině koukají na pohádky a dvě děti odpověděly, že chodí na procházky.

Tato otázka se liší v odpovědích jen v tom, že ve školní družině Komenského odpovědělo více dětí, že si nejčastěji hrají, než že nejčastěji malují, zatímco ve školní družině Kunratická byl počet dětí, které odpověděly, že si nejčastěji hrají a malují, stejný.

Otázka č. 12

Učíš se ve školní družině novým věcem?

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, jestli děti ve školní družině získávají nové vědomosti, dovednosti a návyky. U této otázky měly děti na výběr ze tří možných odpovědí, přičemž měly vybrat jednu, která se nejvíce podobá jejich názoru.

Školní družina Komenského

Počet dotazovaných dětí – 20

Možnosti	Odpovědělo dětí
Ano	4
Někdy ano	14
Nikdy	2

Tabulka 25: Učíš se ve školní družině novým věcem? ŠD Komenského

Na tuto otázku ve školní družině Komenského z dvaceti dotazovaných dětí čtyři děti odpověděly, že se učí novým věcem, čtrnáct dětí odpovědělo, že se ve školní družině učí někdy novým věcem a dvě děti odpověděly, že se novým věcem neučí nikdy.

Školní družina Kunratická

Počet dotazovaných dětí – 9

Možnosti	Odpovědělo dětí
Ano	1
Někdy ano	8
Nikdy	0

Tabulka 26: Učíš se ve školní družině novým věcem? ŠD Kunratická

Na tuto otázku ze školní družiny Kunratická z devíti dotazovaných dětí jedno dítě odpovědělo, že se ve školní družině učí novým věcem, osm dětí odpovědělo, že se někdy učí novým věcem a odpověď nikdy, si vybralo ani jedno z dětí.

V této otázce se odpovědi dětí z obou školních družin také moc neliší. V obou školních družinách většina dětí odpověděla, že se ve školní družině někdy učí novým věcem.

Otázka č. 14

Jsi spokojený/á s výběrem činností ve školní družině?

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, jestli jsou děti spokojeny s tím, jaké činnosti jim vychovatelé vybírají. Děti měly u této otázky na výběr ze čtyř odpovědí, přičemž měly zakroužkovat jednu, která se nejvíce podobá jejich názoru.

Školní družina Komenského

Počet dotazovaných dětí – 20

Možnosti	Odpovědělo dětí
Jsem velice spokojený/á	7
Jsem spokojený/á	12
Spíše nejsem spokojený/á	1

Nejsem spokojený/á	0
--------------------	---

Tabulka 27: Jsi spokojený/á s výběrem činností ve školní družině? ŠD Komenského

Na tuto otázku ve školní družině Komenského z dvaceti dotazovaných dětí sedm odpovědělo, že jsou s výběrem činností velice spokojené, dvanáct dětí odpovědělo, že jsou s výběrem činností spokojené, jedno dítě odpovědělo, že spíše není spokojeno a odpověď nejsem spokojený/á nezvolilo ani jedno z dětí.

Školní družina Kunratická

Počet dotazovaných dětí – 9

Možnosti	Odpovědělo dětí
Jsem velice spokojený/á	7
Jsem spokojený/á	2
Spíše nejsem spokojený/á	0
Nejsem spokojený/á	0

Tabulka 28: Jsi spokojený/á s výběrem činností ve školní družině? ŠD Kunratická

Na tuto otázku ve školní družině Kunratická z dvaceti dotazovaných dětí sedm odpovědělo, že jsou s výběrem činností ve školní družině velice spokojené, dvě děti odpověděly, že jsou s výběrem činností spokojené a odpovědi spíše nejsem spokojený a nejsem spokojený, nezvolilo ani jedno z dětí.

V této otázce se odpovědi dětí v obou školních družinách také příliš nelišily. Většina dětí z obou školních družin odpovědělo, že jsou s výběrem činností velice spokojené.

Pomocí třetí skupiny otázek se mi podařilo zjistit, že v obou školních družinách děti nejvíce baví výtvarné činnosti a hraní si. Děti také v dotaznících uvedly, že si aktivity mohou někdy volit samy. Dvanáct dětí z obou školních družin uvedlo, že si ve školní družině nejčastěji hrají a devět dětí uvedlo, že nejčastěji mají výtvarné činnosti, děti také odpovídaly, že chodí na procházky a koukají na pohádky. Děti se ve školní družině učí novým věcem a jsou spokojené s tím, jaké činnosti jim vychovatelé vybírají.

6.6 Výsledky průzkumu

Výzkumu se zúčastnilo celkem 29 dětí ze dvou školních družin. Ze školní družiny Komenského, která se nachází ve městě, se výzkumu zúčastnilo 20 dětí, z čehož bylo 12 dívek a 8 chlapců. Školní družina Kunratická se nachází v malé vesnici a výzkumu se zde zúčastnilo 9 dětí, z čehož byly 4 dívky a 5 chlapců. Všechny děti, které se výzkumu zúčastnily, navštěvovaly 3. až 5. ročník základní školy.

Chtěla jsem pomocí mé práce zjistit, jestli je rozdíl mezi školní družinou na vesnici a ve městě. Pomocí mého šetření jsem zjistila, že se od sebe nijak neliší. V obou případech děti hodnotily školní družiny velice kladně a s činnostmi byly spokojeny.

Pomocí výzkumu se mi podařilo zjistit, že školní družina je z pohledu dětí velmi oblíbeným místem, kde se jim líbí, chodí tam rády, těší se tam a cítí se tam velmi dobře. Zjistila jsem také, že školní družina pomáhá navazovat a udržovat přátelství, protože se děti mezi sebou kamarádí a respektují. Zajímalo mě také, z jakého důvodu děti školní družinu navštěvují, jestli proto, že chtějí, nebo proto, že musí. Dozvěděla jsem se, že většina dětí školní družinu navštěvuje z toho důvodu, že jejich rodiče chodí do práce a ony by neměly kde svůj volný čas trávit.

Dalším cílem mé práce bylo zjistit, jaké aktivity děti ve školních družinách vykonávají. Jestli mají vedené činnosti, nebo jestli si hrají, a jestli jsou s výběrem činností spokojeny. Má práce mi pomohla zjistit, že děti nejvíce baví výtvarná výchova, během které si něco vyrábí nebo malují. Tyto činnosti se proto vychovatelé snaží na přání dětí zařazovat co nejčastěji. Děti také rády chodí na procházky a na zahradu školní družiny. Ze zpětné vazby vychovatelů vím, že se s dětmi snaží trávit co nejvíce času venku, pokud to počasí dovolí, což je dle mého názoru zcela správné. Vychovatelé ale občas nechávají volbu aktivit i na samotných dětech, protože jim chtějí co nejvíce vyhovět v tom, co je baví.

Děti v obou školních družinách mají velmi rády své vychovatele a mají k nim moc pěkný a kladný vztah. Děti se ve školní družině učí novým věcem, což určitě ocení nejen ony, ale i jejich rodiče. Hodnocení školní družiny z pohledu žáků tedy hodnotím jako velmi kladné.

Diskuze

Při psaní práce jsem zjistila, že sestavit si svůj vlastní dotazník, není vůbec lehké. Byla to pro mě také nejnáročnější část tvorby celé práce. Dotazník jsem několikrát předělávala, protože bylo velmi těžké sestavit dotazník a formulovat otázky tak, aby mu děti porozuměly a byly schopné ho vyplnit. Nad dotazníkem jsem strávila nejvíce času, který jsem věnovala tvorbě této práce. Při tvorbě dotazníku byl důležitý jak počet otázek, tak i jejich správná formulace. Bylo proto hodně těžké vymyslet otázky tak, aby jich nebylo příliš moc, a přitom mi pomohly zjistit vše, co potřebuji. Ještě před tím, než jsem dotazníky dala vyplnit dětem, poprosila jsem mého desetiletého bratrance, jestli by mi sám dotazník vyplnil. Díky tomu jsem měla jistotu, že děti ve vybraných školních družinách dotazníku také porozumí. Děti zvládly dotazníky vyplnit bez problémů.

Nejvíce mě při psaní práce zajímalo, jak se děti cítí ve školní družině a jaký na ní mají názor. Díky mému průzkumu se mi podařilo zjistit, že děti nahlíží na školní družiny jako na velmi oblíbené místo, které navštěvují rády, těší se tam a cítí se tam velmi dobře. Toto zjištění mě potěšilo, protože si myslím, že přesně takový by školní družina měla v dětech budit pocit. Když si já sama vzpomenu na dobu, kdy jsem školní družinu navštěvovala, nahlížela jsem na ní stejným způsobem, jako dnešní děti.

Pomocí této práce jsem také chtěla zjistit, jestli se od sebe nějakým způsobem liší školní družiny na vesnici a školní družiny ve městě. Domnívala jsem se totiž, že když na vesnici školní družinu navštěvuje méně dětí, nebudou se tam plnit funkce, které by školní družina plnit měla a prostředí se bude lišit od školní družiny ve městě. Mé domněnky vycházelo z toho, že školní družinu Kunratickou, která se nachází na vesnici, navštěvují v ranních hodinách i děti tamní mateřské školy. Můj průzkum mi však pomohl zjistit, že obě vybrané školní družiny plní své funkce přesně tak, jak by měly a dokonce i to, že jejich prostředí se od sebe nijak velkým způsobem neliší, což je dle mého názoru velmi kladné zjištění, protože podle Zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, by se od sebe tyto družiny neměly žádným způsobem lišit a obě by měly plnit všechny funkce, které plnit mají.

Nejsem jediná studentka, která se zajímá o to, jak děti hodnotí svoji školní družinu. Tímto tématem se ve své bakalářské práci zabývala i Kamila Sedlářová, DiS, která studovala na Univerzitě Palackého v Olomouci. Pomocí své bakalářské práce zjistila, že děti vidí školní družiny, ve kterých průzkum prováděla, jako oblíbená místa, a že děti vidí svůj čas strávený ve školní družině jako příjemně strávený. Došla teda ke stejnému závěru, k jakému jsem došla pomocí mé práce já. Nemůžeme však tvrdit, že všechny děti na území České republiky, které navštěvují školní družiny, je vidí stejně, jako děti, které poskytly informace nám.

Závěr

V teorii volného času, což je první část mé práce jsem objasnila pojmy a informace, které se týkají tématu bakalářské práce. V jednotlivých kapitolách jsem popsala volný čas a jeho funkce, výchovu mimo vyučování, její, funkce a zásady, školní družinu, její činnost, historii, funkce, organizaci, činnosti ve školní družině a materiální vybavení školní družiny, charakteristiky dítěte mladšího školního věku, vývoj základních schopností a dovedností dítěte mladšího školního věku, kognitivní vývoj, emoční vývoj dítěte a socializaci.

Část průzkumné šetření byla věnována samotnému průzkumu, jehož cílem bylo zjistit, jak na školní družinu pohlíží samy děti. Zajímalo mě také, jestli se v něčem liší školní družiny ve městě a na vesnici. Tento cíl se mi podařilo naplnit, protože mým výzkumem jsem zjistila pohled dětí na školní družinu i to, že mezi školními družinami ve městě a na vesnici není žádný rozdíl.

V dnešní době, kdy malé děti mohou snadno propadnout negativním vlivům je výhodou, že mohou svůj volný čas trávit ve školní družině, kde mají pedagogický dozor a učí se správnému a plnohodnotnému využívání volného času. Školní družina tedy určitým způsobem ovlivňuje nejen volný čas dětí, ale také jejich rozvoj.

V mé práci jsem se snažila zjistit, jak se dětem ve školní družině líbí, jestli jsou spokojeny s výběrem činností, s prostředím školní družiny, s vychovateli a jestli školní družina plní funkce, které plnit má.

Seznam použitých zdrojů

GAVORA, P., 1996. *Výzkumné metody v pedagogice: příručka pro studenty, učitele a výzkumné pracovníky*. Brno: Paido,. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-15-x.

HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J., 20011. *Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času*. 2. aktual. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0030-7.

HÁJEK, B., PÁVKOVÁ, J., a kol., 2011. *Školní družina*. 3. aktual. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-900-2.

HOFBAUER, B., 2004. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-927-5.

HOLEYŠOVSKÁ, A. 2009. *Zájmová činnost ve školní družině*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-586-8.

LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D., 2006. *Vývojová psychologie*. 2. aktual. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1284-0.

PÁVKOVÁ, J., 2008. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. 4. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-423-6.

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J., 2009. *Pedagogický slovník*. 6. aktual. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-647-6.

ŘÍČAN, P., 2004. *Cesta životem*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7367- 124-7.

SEDLÁŘOVÁ, K., 2013. *Školní družina očima dětí*. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Ústav pedagogiky a sociálních studií.

VÁŽANSKÝ, M., SMÉKAL, V., 1995. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Paido. ISBN 80-901737-9-9.

Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, ve znění pozdějších právních předpisů.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších právních předpisů.

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Dotazník

Dotazník

Zakroužkuj: Jsem dívka - chlapec

Napiš tvůj věk:

1. Z jakého důvodu chodíš do školní družiny? *Zakroužkuj jednu variantu, která nejvíce odpovídá tvému názoru.*
 - a) Ve školní družině mě to baví
 - b) Protože do školní družiny chodí moji kamarádi
 - c) Musím do školní družiny chodit
 - d) Jiná odpověď'

2. Jak moc se do školní družiny těšíš? *Zakroužkuj jednu variantu, která nejvíce odpovídá tvému názoru.*
 - a) Moc se těším
 - b) Těším se
 - c) Spíš se netěším
 - d) Netěším se

3. Jak se ve školní družině cítíš? *Ohodnot' známkou jako ve škole 1 je nejlepší a 5 nejhorší. Zakroužkuj.*

1 – 2 – 3 – 4 – 5

4. Jak často vyprávíš o školní družině doma? *Zakroužkuj jednu variantu, která nejvíce odpovídá tvému názoru.*
 - a) Každý den
 - b) Jen když mám o čem vyprávět
 - c) Nevyprávím nikdy

5. Máš ve školní družině hodně kamarádů? *Zakroužkuj jednu variantu, která nejvíce odpovídá tvému názoru.*
- a) Ano mám tu hodně kamarádů
 - b) Mám jich tu pár
 - c) Nemám žádné
 - d) Všichni jsou mí kamarádi
6. Líbí se ti, jak to ve školní družině vypadá? *Zakroužkuj jednu variantu, která nejvíce odpovídá tvému názoru. Zakroužkuješ-li možnost c), napiš, co se ti ve školní družině nelíbí.*
- a) Moc se mi líbí
 - b) Mohlo by to být lepší
 - c) Vůbec se mi tu nelíbí, protože.....
7. Změnil/a bys něco v této školní družině? Jestli ano, napiš co.
- a) Změnila bych
 - b) Nezměnil/a bych nic
8. Chybí ti ve školní družině nějaké pomůcky nebo vybavení? Jestli ano, napiš jaké.
- a) Chybí
 - b) Nechybí
9. Volně napiš, co ve školní družině děláš nejraději, jaké aktivity tě baví nejvíce?
-
-
10. Můžete si své aktivity volit samy, nebo vám je určuje paní vychovatelka / pan vychovatel? *Zakroužkuj jednu variantu, která nejvíce odpovídá tvému názoru.*
- a) Aktivity si volíme samy
 - b) Aktivity si někdy můžeme volit samy
 - c) Aktivity máme vždy určené

11. Napiš, jaké aktivity děláte ve školní družině nejčastěji.

.....
.....

12. Učíš se ve školní družině novým věcem? *Zakroužkuj jednu variantu, která nejvíce odpovídá tvému názoru.*

- a) Ano
- b) Někdy ano
- c) Nikdy

13. Jací jsou ve vaší školní družině vychovatelé? Máš je ráda? *Zakroužkuj jednu variantu, která nejvíce odpovídá tvému názoru.*

- a) Mám je moc rád/a, jsou hodní
- b) Nemám k nim žádný vztah
- c) Nemám je rád/a

14. Jsi spokojený/á s výběrem činností ve školní družině? *Zakroužkuj jednu variantu, která nejvíce odpovídá tvému názoru.*

- a) Jsem velice spokojený/á
- b) Jsem spokojený/á
- c) Spíše nejsem spokojený/á
- d) Nejsem spokojený/á